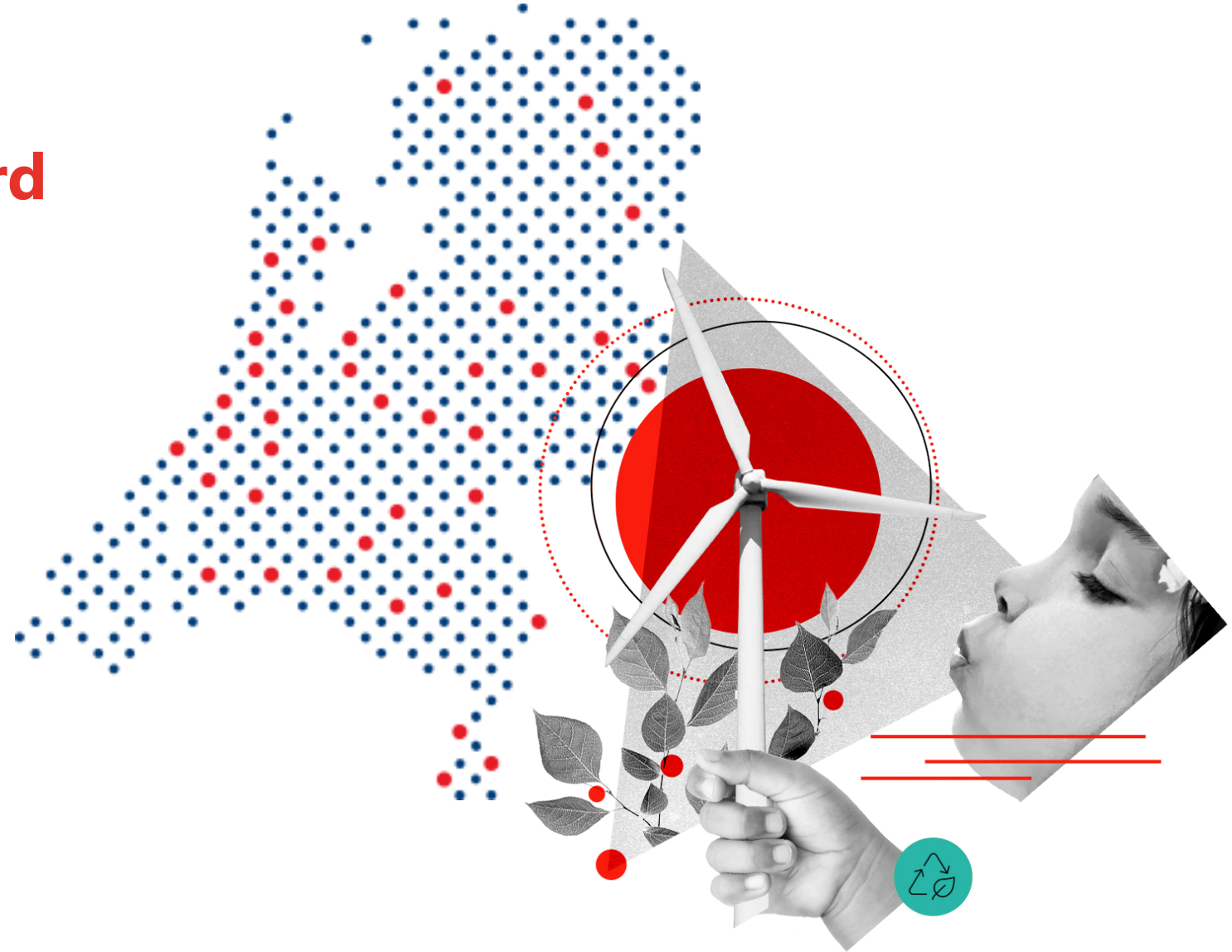

Rebel Coalitieakkoord

De top 40 voor de G40

Onze basis	3
Onze basisprincipes	4
Naar betere en mooiere gemeenten	5

1. Fijn wonen

1 Opwaardering steden door meer investeringskracht voor gemeenten	8
2 Waarde behouden voor de gemeenschap	9
3 Betaalbare koopwoningen met het Fonds Betaalbare Koop	10
4 Corporaties investeren in woningen en de omgeving	11
5 Verdichten en verduurzamen in combinatie met terugkeergarantie	12
6 Opwaardering kwetsbare wijken	13
7 Een nieuw huis in de eigen wijk	14
8 Alle nieuwbouw natuur-inclusief	15

2. Schone mobiliteit

9 Slimmere, gezondere en schonere keuzes krijgen voorrang	18
10 Slimmer reizen	19
11 Steden gezond en emissievrij	20
12 Meer deelauto's = meer groen	21
13 Slim vervoer in de stad, auto's buiten de stad	22
14 Naar evenementen en winkelcentra zonder te parkeren	23
15 Pakketjes naar buurthubs	24

3. Werk en gelijke kansen

16 Maak meedoen het belangrijkste doel van de bijstand	27
17 Match op vaardigheden	28
18 Benut het potentieel van nieuwkomers en zij-lijners	29
19 Breng eerst de (economische) basis op orde	30
20 Pak schulden bij jongeren aan door te focussen op ontwikkeling en perspectief	31
21 Maak gebruik van vroegsignalering en saneringskredieten	32
22 Maatschappelijke impact financieren met RIKX	33
23 Bewegen en sport voor (kwetsbare) jongeren	34
24 Een gelijke kans op de juiste zorg	35
25 Een gelijke kans op veiligheid	36
26 Frisse scholen	37
27 Aanpak laaggeletterdheid	38
28 Geen honger op school met een nieuw platform	39

4. Duurzame energie en een nieuwe economie

29 Resultaten boeken boven overlegcircuits	42
30 Energie delen met de burens	43
31 Energie opslaan met de wijk	44
32 Van plannen naar doen	45
33 Duurzame warmte direct betrekken in de gebiedsontwikkeling	46
34 Ongelijk ingrijpen tegen energiearmoede	47
35 Zelf circulair verbouwen	48
36 White label inzameling bedrijfsafval	49
37 Circulair inkopen met nieuwe datamodellen	50
38 Meer geveltuinjes	51
39 Meer bomen	52
40 Organiseren van een kledingruilmarkt	53

Onze basis

Rebels werken aan de vraagstukken van de toekomst op het gebied van onder andere wonen, mobiliteit, duurzaamheid, zorg en werk. Ons doel is – in alles wat we doen – om een positieve impact op de wereld te hebben. Als adviseur én als investeerder. Toegewijd aan het creëren van verandering, initiëren en realiseren we ook onze eigen projecten.

Dit is zo'n eigen project. Waar we vaak bij de uitvoering van beleid betrokken zijn, willen we ook een positieve bijdrage leveren aan het maken van beter beleid. We willen niet alleen een steentje bijdragen in de uitwerking van politieke besluitvorming, maar juist ook voorafgaand daaraan. Een kernwaarde van Rebel is namelijk dat je door waarde te delen ook waarde vergroot. De kennis en ervaring die we hebben opgedaan in diverse projecten delen we daarom graag.

Dit Rebel Coalitieakkoord is vanuit de wens voortgekomen om een positieve bijdrage te leveren aan beter beleid in onze gemeenten. Niet vanuit politieke stokpaardjes of gevestigde belangen, maar vanuit een inhoudelijke analyse. Het is onze bescheiden mening dat maatregelen zoals die in dit stuk in geen van de Coalitieakkoorden in de veertig grootste gemeenten mogen ontbreken.

Rebel kent geen politieke kleur, wel hanteren wij een aantal inhoudelijke basisprincipes. Het zijn de basisprincipes van een econoom, niet die van een politicus.

Alle voorstellen in dit Coalitieakkoord zijn herleidbaar naar één of meerdere van deze basisprincipes. Daarbij kunnen wij in één stuk natuurlijk nooit recht doen aan alle verschillen die er tussen de gemeenten zijn. Op zoek naar maatwerk? Dan praten we er uiteraard graag met je over verder.

Naar betere en mooiere gemeenten

Wie in deze onzekere tijden naar Nederland kijkt, kan bijna niet anders dan concluderen dat we het gemiddeld genomen erg goed hebben in ons land. Nederland is veilig, verzorgd en welvarend. We hebben – al lijkt het tegenwoordig wel eens anders – in internationaal perspectief veel vertrouwen in elkaar. De kwaliteit van onze publieke ruimte, van onze sociale voorzieningen en van onze kenniseconomie is hoog.

We doen het dus goed en tegelijkertijd zijn de uitdagingen groot. We zijn een klein land met veel inwoners. Inwoners die de ruimte nodig hebben om te wonen, te werken, te reizen en te ontspannen. Ruimte om voedsel te verbouwen en energie op te wekken. Die ruimte wordt steeds schaarser. Om Nederland bewoon-, beleef- en bereikbaar te houden kunnen we niet verder op de koers van de afgelopen decennia. We kunnen het ons niet langer veroorloven om de uitdagingen op het gebied van wonen, mobiliteit, werk en energie als van elkaar losstaande uitdagingen te zien. Zodra we die uitdagingen gaan zien als een samenhangend geheel, kunnen we Nederland nog zoveel beter en mooier maken.

Grote gemeenten spelen daarin een sleutelrol. Nu is er de kans om van onze steden de plek te maken waar wonen en werk samenkomen, met gemengde en inclusieve wijken, dooraderd met parken en met groen. Goed bereikbare, klimaatbestendige en bedrijvige steden. Waar je fietsend naar je werk kan, waar auto's te gast zijn en waar energie komt van duurzame bronnen in plaats van vervuilende.

Dit stuk gaat over hoe we tot die betere en mooiere gemeenten kunnen komen. Het is geen uitputtende lijst van voorstellen, en dat is ook niet het doel. Ons Rebel hart ligt namelijk daar waar maatschappelijke waarden en privaat ondernemerschap samenkomen. De belangrijkste uitdagingen voor gemeenten die wij op dat raakvlak van publiek en privaat zien – en die we daarom in dit stuk behandelen – zijn:

1.

Fijn wonen

FIJN
WONEN
→

SCHONE
MOBILITEIT
→

WERK &
GELIJKE KANSEN
→

DUURZAME ENERGIE
& EEN NIEUWE
ECONOMIE
→

Fijn wonen

Iedereen heeft een fijne, betaalbare woning nodig. Wonen is een basisbehoefte. Die basisbehoefte staat onder druk. In Nederland wonen er gezinnen op campings omdat zij geen betaalbare woning kunnen vinden. Dertigers wonen nog bij hun ouders. Gescheiden stelletjes blijven noodgedwongen onder hetzelfde dak wonen. In meer dan de helft van de gemeenten zijn grondspeculanten actief. In grote steden worden steeds meer woningen opgekocht door beleggers in plaats van door mensen die er willen wonen.

De woningmarkt zou moeten voorzien in onze basisbehoefte om een dak boven ons hoofd te hebben maar is steeds meer verworpen tot een perverse loterij. Ben je eenmaal aan het winnen, dan blijf je winnen. Kom je er niet tussen, dan blijf je verliezen. De verschillen nemen toe. Tussen kinderen zonder of met rijke ouders, tussen starters en bezitters, huurders en kopers, tussen pechgeneraties en gelukgeneraties. De woningloterij maakt kwetsbaren kwetsbaarder en rijken rijker, zonder dat daar economische prestaties tegenover staan.

In onze plannen willen we aantrekkelijke gebieden creëren voor wonen, leven en werken, met een duurzame energie- en warmtevoorziening, een klimaatbestendige inrichting en veel groen. De 'makkelijke' locaties om uit te breiden als stad zijn er bijna niet meer. Dat betekent dat het lastiger is om te bouwen, maar ook dat er een kans is om nieuwe waarde toe te voegen aan bestaande gebieden. Door te verdichten rondom knooppunten kunnen we de leef-kwaliteit vergroten, openbaar vervoer beter benutten en zorgen dat we elkaar vaker ontmoeten. Met vergroening en biodiversiteit worden we gezonder en zijn we beter beschermd tegen klimaatverandering. We kunnen meer ruimte maken, niet alleen voor zoveel mogelijk extra woningen maar ook voor startups, maakbedrijven en maatschappelijke voorzieningen. Zo ontstaat een gemengde en groene stad waar het fijn wonen en leven is.

Opwaardering steden door meer investeringskracht voor gemeenten

Het doel: aantrekkelijke gebieden creëren om te leven

Probleem

De vraag naar huizen groeit door meer en kleinere huishoudens, dus moet er worden gebouwd. Bij veel gemeentes piept en kraakt het, terwijl 'makkelijke' locaties om te bouwen op zijn en er grote investeringen nodig zijn om de kwaliteit van infrastructuur en de stad te behouden en te verbeteren. Anders komt de benodigde stedelijke ontwikkeling met nieuwe woningen niet van de grond.

Investeringen in het fysieke domein worden vaak verdrukt door investeringen in het sociale domein, maar zonder een gezonde leefomgeving met bedrijvigheid en kansen zal het ook niet lukken om mensen een fatsoenlijk bestaan te geven.

Oplossing

Meer nieuwbouw zorgt voor gemeenten voor een hogere grondslag voor OZB en het gemeentefonds. Dit kan vooraf door gemeenten worden gereserveerd voor meer investeringen in het fysieke domein.

Dit kan als cofinanciering dienen van middelen die via marktpartijen en medeoverheden worden ingebracht. Zo komt de beoogde schaa sprong in infrastructuur en verstedelijking dichterbij. Gemeenten als Utrecht, Nijmegen en Zaanstad hebben dit al ingevoerd.

Waarde behouden voor de gemeenschap

Het doel: waarde die je als gemeenschap creëert
ook als gemeenschap behouden

Probleem

Wijken, dorpen en steden worden niet gemaakt door een partij maar door ons samen. Toch zijn de private grondeigenaren nu spekkoper: de meerwaarde van bestaand vastgoed valt 'primair' bij hun, terwijl ze daar vervolgens maar beperkt aan bijdragen (via de OZB).

In meer dan de helft van de gemeenten zijn nu speculanten actief. Door versnipperd grondeigenschap wordt het nog lastiger om te bouwen

Oplossing

Actief grondbeleid is een belangrijk middel om complexe eigendomsituaties te breken en om mee te profiteren van waarde-creatie als gevolg van publieke investeringen.

Door de wet voorkeursrecht gemeenten (WVG) te vestigen op een locatie voordat de grondexploitatie wordt geopend kan speculatie en prijsopdrijving worden voorkomen.

Met instrumenten zoals erfpacht kan worden gezorgd dat de hele stad vervolgens ook profiteert van de waardestijgingen van de grond.

Door in goede tijden budget te reserveren (algemene reserve grondexploitatie) kan worden voorkomen dat er in slechte tijden fors moet worden afgeboekt en verkocht, waardoor de gemeente grip houdt op de grond (in plaats van het duur te moeten kopen en goedkoop te moeten verkopen).

Betaalbare koopwoningen met het Fonds Betaalbare Koop

Het doel: behoud van betaalbare koopwoningen

Probleem

Bouwen duurt lang, dus de toevoeging van betaalbare woningen is een project van de lange adem terwijl de urgentie groot is.

Ook als het lukt om meer betaalbare koopwoningen te bouwen, dan zijn er weinig instrumenten om deze woningen ook langjarig betaalbaar te houden.

Oplossing

Gemeentes zetten, samen met andere (publieke) partijen, een (regionaal) fonds op dat woningen opkoopt tegen marktwaarde en doorverkoopt tegen een lagere prijs, met een eerste recht op terugkoop voor het fonds om de woning bij verhuizing terug te kopen en de waarde stijging (of –daling) te delen.

Met het Fonds Betaalbare Koop kan zo een nieuw gereguleerd koopsegment ontstaan. Toewijzing kan aan specifieke doelgroepen, altijd in combinatie met een zelfbewoningsplicht.

Corporaties investeren in woningen en de omgeving

Het doel: geef corporaties ruimte om niet alleen bij te dragen aan betaalbare woningen maar ook aan leefbare wijken

Probleem

Woningcorporaties zijn in magere jaren gedwongen bijna nog uitsluitend te kijken naar wonen, maar woningzoekenden hebben ook een baan en groen in de omgeving nodig.

Oplossing

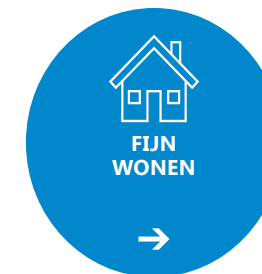
Verbreed prestatieafspraken met woningcorporaties met afspraken over leefbaarheid en bedrijvigheid. Zorg dat corporaties maatschappelijk en bedrijfsmatig vastgoed kunnen blijven bouwen, verwerven en beheren.

Zorg dat de prestatieafspraken tweezijdig zijn. Voor corporaties is om hun doelen te vervullen is ook grond nodig, daar moet de gemeente verantwoordelijkheid nemen.

Verdichten en verduurzamen in combinatie met terugkeergarantie

Het doel: bewoners moeten erop vooruit gaan als de gemeente wil bouwen en verduurzamen

Probleem

Te vaak zijn het nu de huidige bewoners die de rekening krijgen van stedelijke vernieuwingen, doordat zij moeten verhuizen terwijl hun woning wordt opgeknapt voor de volgende (rijkere) bewoner.

Daardoor gaan er steeds meer stemmen op die zeggen 'nooit meer sloop'. Dat klinkt weliswaar sympathiek maar is ook geen oplossing, want oude huizen opknappen inclusief funderingsherstel en goede isolatie is vaak duurder en minder effectief dan slopen en opnieuw bouwen.

Oplossing

Door te verdichten kun je meer woningen realiseren en tegelijkertijd de oorspronkelijke bewoners een recht op terugkeer geven.

Door 100 appartementen te realiseren waar er nu plek is voor 50, kun je

1. Meer en beter geïsoleerde woningen realiseren;
2. De oorspronkelijke bewoners een terugkeergarantie geven;
3. De wijk een impuls geven en meer verschillende inkomens een plek;

De oplossing is dus niet om nooit meer te slopen, maar te zorgen dat nieuwe én oorspronkelijke bewoners daarvan kunnen profiteren.

Opwaardering kwetsbare wijken

Het doel: de opwaardering van kansrijke gebieden laten samengaan met verbetering van kwetsbare gebieden

Probleem

Nederland kent een groeiende concentratie van huishoudens en schrale woonsituaties in grote steden.

Als opwaardering van steden niet samengaat met verbetering van kansarmere wijken, dan dreigt verdringing en opstapeling van problemen in wijken die het toch al zwaar hebben.

Oplossing

Kies voor inclusieve verstedelijking, met aandacht voor wonen, onderwijs, welzijn, gezondheid, werk & inkomen, veiligheid en leefomgeving.

Zorg dat corporaties meer verschillende inkomensgroepen een kans op een huis kunnen geven. Vergroot daarom als gemeente in prestatieafspraken met woningcorporaties de ruimte om woningen vrij toe te wijzen van 7,5 naar 15 procent.

Pak urgentieverklaringen - waarbij het noodzakelijk is dat iemand op korte termijn een huis vindt – regionaal aan. Met de mogelijkheid om urgente woningzoekenden te spreiden over verschillende gemeenten in een bepaalde regio kan de druk op kwetsbare wijken worden verlicht.

Een nieuw huis in de eigen wijk

Het doel: een groter of kleiner huis, juist in de eigen wijk, zodat je ook je netwerk kunt behouden (=wooncarrière in de wijk)

Probleem

De ambtelijke capaciteit van gemeenten is beperkt, en de capaciteit die er is richt zich vaak op grote nieuwe gebiedsontwikkelingen. Het gevolg: de (woon-)wijken lopen achter.

Ouderen die kleiner willen gaan wonen (wellicht met de combinatie van zorg), jongeren die uit huis willen of jonge gezinnen die groter willen wonen worden gedwongen de eigen wijk te verlaten. De sociale cohesie staat daardoor, zeker in kwetsbare wijken, onder druk.

Oplossing

Creëer een aparte (project-) organisatie voor kleinschaligere, precieze ingrepen die aansluiten op de vraag en de verbetering van de wijk (i.t.t. de grote en complexe gebiedsontwikkelingen). Voorbeelden zijn: gericht op vergrijzing woon-zorg toevoegen die ook tot doorstroming in de wijk leidt, bijbouwen van doorgroei-woningen voor sociale stijgers en daarmee verbreding van doelgroepen in de wijk die leidt tot een robuustere opbouw van de wijk.

Randvoorwaarde is ook dat de initiatiefnemer (bv. de

woningcorporatie, of particulier) eigenaar van de grond is, danwel ontegenzeggelijk controle heeft over de grond. Ook kunnen gemeentelijke gronden in beeld komen die nu niet in de planning c.q. visie zitten.

Door de focus op kleinschaligere, precieze ingrepen en controle/bezit over de grond kan winst worden geboekt in het ontwikkelproces. Gemeenten krijgen efficiëntere aanvragen, opdrachtgevers kunnen eerder overgaan tot realisatie. De stichting kan zo zichzelf (deels) financieren.

Alle nieuwbouw natuur-inclusief

Het doel: biodiversiteit in de gebouwde omgeving vergroten

Probleem

Het in stand houden en vergroten van de biodiversiteit bevordert het welzijn van bewoners. Een groene omgeving houdt ons gezond door bij te dragen aan klimaatadaptatie, het verbeteren van de luchtkwaliteit en het verlichten van stress. Toch dreigt verstedelijking de ruimte voor flora en fauna te verkleinen. De biodiversiteit in Nederland is kwetsbaar en neemt snel af.

Oplossing

Natuur in de woning: verblijfruimtes of nestelstenen in de gevels en daken voor gebouwafhankelijke soorten zoals de huismus, gierwaluw en diverse vleermuizen.

Natuur rondom de woning: groene daken en/of groene gevels (met ecologische waarde) en ecologisch groen in de tuin.

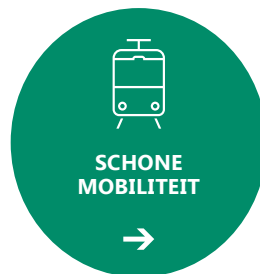
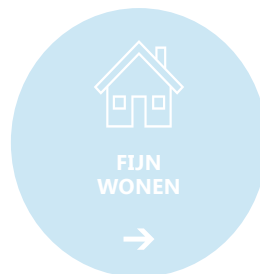
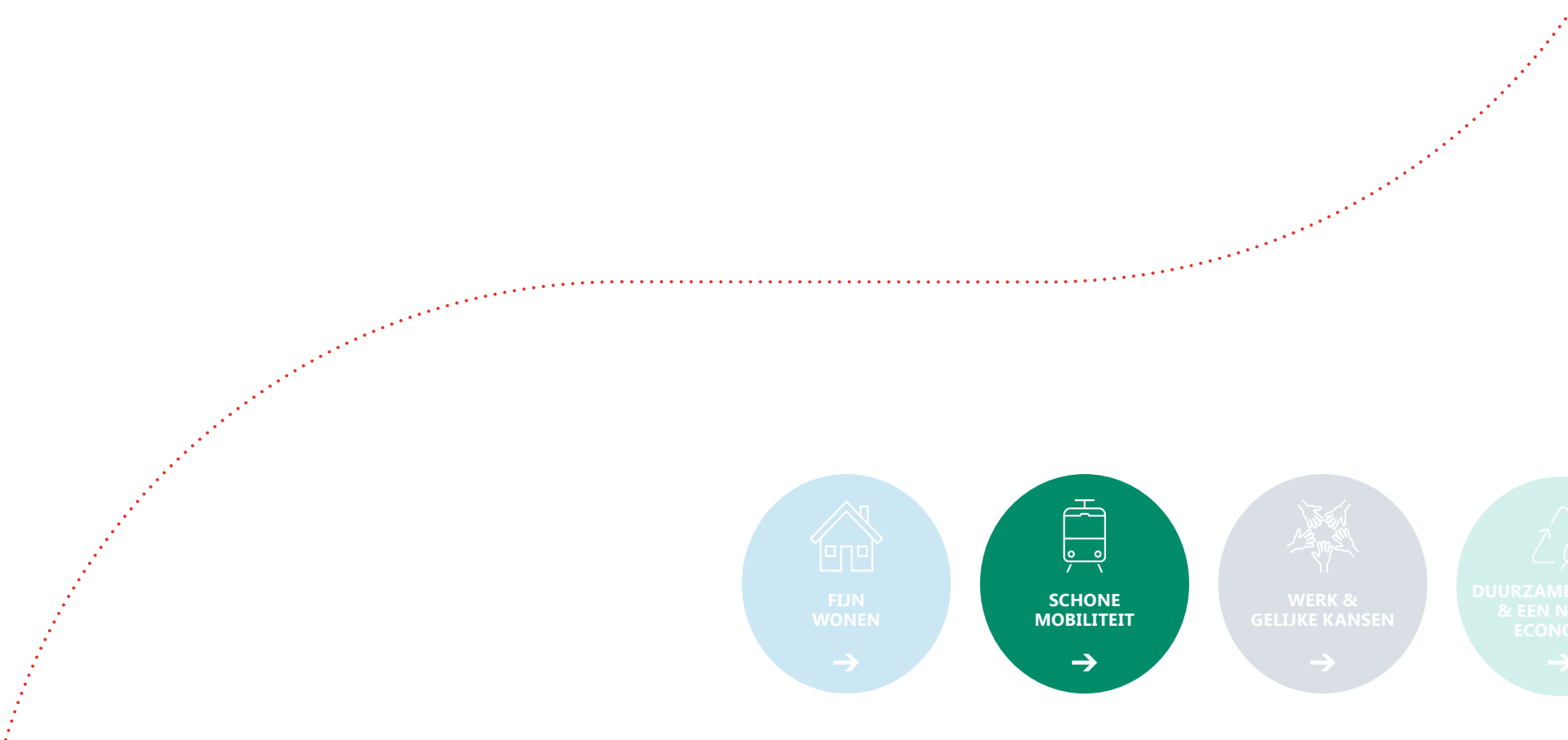
Natuur in de buurt: groene publieke ruimte in de nabijheid van iedere woning en verbindingroutes voor dieren.

2.

Schone mobiliteit

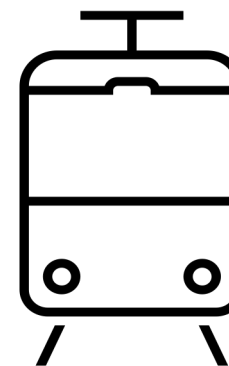
Schone mobiliteit

De woningbouwopgave kan en mag niet los worden gezien van mobiliteit. Want waar er plannen liggen voor een miljoen woningen, dreigt ons mobiliteitssysteem ondertussen vast te lopen. Op landelijk niveau (het hoofdwegennet en het hoofdrailnet) en op lokaal niveau (denk aan fietsfiles, een tekort aan fietsparkeerplaatsen, gebrekkige looproutes en midden op straat geparkeerde bezorgdiensten). Daarbij nemen de verkeersveiligheid en de luchtkwaliteit af. De druk op de openbare ruimte was al fors. Tel daar één miljoen woningen bij op en je weet: dat gaat niet passen.

Als we op de huidige voet door blijven gaan, gaan de leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit en bereikbaarheid steeds verder achteruit. Het moet dus anders. Woningbouw en mobiliteit vormen samen één systeem en moeten dus ook vanuit een integrale bril ontwikkeld worden. Met de mens als uitgangspunt. De opgave is dus niet: bouw één miljoen woningen. De opgave is: bouw groene en gezonde steden van de toekomst. Steden waarin het fijn leven, wonen, werken en verblijven is.

Dat is geen nieuw inzicht. Toch blijkt het lastig dit denken in praktijk te brengen. Gemeenten worstelen met het naar beneden krijgen van parkeernormen. Alternatieven als deelmobiliteit en hubs zijn geen maatschappelijke voorziening en moeten zichzelf vooral bedruipen, wat (nog) niet lukt. De stoep wordt nog steeds gezien als restruimte waar alle functies die elders niet passen wel een plekje kunnen krijgen.

De oplossingen wordt soms veel te ingewikkeld gemaakt, met gigantische infraprojecten (en dito prijskaartjes). Onze benadering is simpeler: zorg dat je bouwt rondom knooppunten, maak beter gebruik van bestaande OV verbindingen, zet in op slimmer vervoer en voorkom onnodige autoverplaatsingen binnen steden en dorpen. Zodat we niet meer met de auto naar school of dansles gaan of boodschappen doen, maar lopend of met de fiets. Richt de openbare ruimte zo in dat duurzame mobiliteit, bewegen, spelen en ontmoeten bevorderd worden.

Slimmere, gezondere en schonere keuzes krijgen voorrang

Het doel: slimmere, gezondere en schonere keuzes voorrang geven in besluitvorming

Probleem

Innovatie en gedragsverandering krijgen nu te weinig plek bij besluiten over het oplossen van infrastructurele uitdagingen. Bij het Rijk, en bij gemeenten. Door een focus op de kosten op korte termijn worden kansen gemist om mobiliteitswensen slimmer, gezonder en schoner te maken.

Oplossing

Bij alle besluiten over mobiliteit wordt de maatschappelijke meest toekomstbestendige oplossing (MMTO) verplicht als alternatief ontwikkeld. De MMTO is de meest kansrijke, door innovatie ondersteunde, gedragsverandering die mobiliteitswensen een plek geeft en een bijdrage levert aan het klimaat en maatschappelijk draagvlak. De MMTO krijgt vanuit de welvaartsanalyse standaard voorrang boven traditionelere, meer vervuilende opties.

Slimmer reizen

Het doel: mensen zich makkelijker, sneller, veiliger en duurzamer laten verplaatsen

Probleem

Onze steden worden steeds voller. Bestaande netwerken, wegen en openbaar vervoer lopen in hoog tempo tegen verzadiging aan. Meer traditionele oplossingen als meer asfalt of meer OV - die vooral gericht zijn op het toevoegen van extra capaciteit – lopen snel vol .

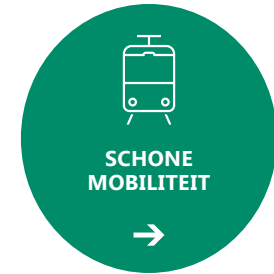
Oplossing

Werk richting een mobiliteitssysteem waarin OV, auto, fiets en lopen elkaar naadloos aanvullen. Een totaal werkend systeem op basis van een omvattend investeringsprogramma – in plaats van losse projecten die niet altijd op elkaar aansluiten – met een nauwe verbondenheid met afspraken over waar en wanneer de extra woningen en voorzieningen komen.

Zet daarbij in op nieuwe slimme mobiliteit. Zelfrijdende voertuigen zijn geen toekomstmuziek meer maar kunnen nu al oplossingen bieden als we de handen ineenslaan. Met de

introductie van nieuwe generatie vaar- en voertuigen, nieuwe digitale infrastructuur, aanpassing van de huidige fysieke infrastructuur en slimmere vormen van weg- en waterbeheer kunnen mensen zich makkelijker, sneller, veiliger en duurzamer verplaatsen.

Samen met marktpartijen kunnen mobiliteitsstromen daarmee slimmer worden gestuurd naar tijd, plaats, traject en modaliteit.

Steden gezond en emissievrij

Het doel: leefbare en gezonde steden

Probleem

Het risico op ziekte of vroegtijdig overlijden als gevolg van vervuilde lucht of geluidsoverlast door verkeer, industrie en luchtvaart is in de Randstad tot wel drie keer groter dan in de regio. De Randstad is één van de meest vervuilde gebieden van Europa.

Oplossing

Stel zo snel mogelijk emissievrije zones in voor goederenvervoer en breidt dit deze coalitieperiode uit naar personenauto's. Verplicht verder dat het bezorgen van maaltijden en pakketten vanaf 2025 emissievrij is. Verbied tweetaktbrommers en dieselauto's en beperk de parkeerplekken in stadscentra.

Een keuze voor leefbare en gezonde steden betekent een keuze voor fietsen én lopen, de zogeheten 'actieve mobiliteit'. Lopen en fietsen neemt weinig ruimte in, is schoon en gezond en biedt dus ook kansen om

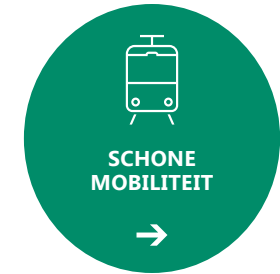
meer woningen, voorzieningen en groen te realiseren in onze steden. Met) betere stallingen bij openbaar vervoer en hoofdfietsroutes door verblijfsgebieden (vaak in de vorm van fietsstraten) wordt de fiets een beter alternatief voor de auto.

Met *clean energy hubs* (waar schepen alternatieve brandstoffen, zoals waterstof en LNG, kunnen bunkeren en/of batterijpakketten kunnen opladen/wisselen) wordt de vergroening van de binnenvaart gestimuleerd.

Meer deelauto's = meer groen

Het doel: meer groen in de stad

Probleem

Auto's staan 95 procent van de tijd stil. Tweede auto's zelfs meer dan 97 procent. Daarmee nemen auto's onnodig veel schaarse ruimte in.

Er wordt nu al wel veel gewerkt met betaalde parkeerzones maar een parkeervergunning dekt nauwelijks de echte waarde. Een vergunning van een jaar voor nog geen 50 euro dekt niet de maatschappelijke kosten.

Oplossing

Ontwikkel een fijnmazig netwerk van buurthubs met een breed aanbod van deelauto's, in combinatie met het eerlijk beprijzen van de parkeervergunning voor privéauto's.

De opbrengsten kunnen worden gebruikt om een aantrekkelijker financiële propositie te ontwikkelen voor het gebruik van deelauto's.

De vrijgekomen parkeerruimte kan worden omgebouwd naar groenstroken met een recreëer- en speelfunctie.

Slim vervoer in de stad, auto's buiten de stad

Het doel: geen korte autoritten meer in de stad

Probleem

De auto wordt nog steeds gebruikt voor korte ritten, deze moet daarmee voor de deur staan (ipv op afstand geparkeerd en gebruikt voor langere ritten). Daarnaast zijn ze vaak nog vervuilend.

Oplossing

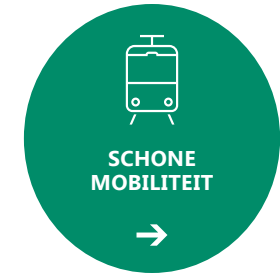
Parkeren op afstand substantieel aantrekkelijk maken qua kosten door vergunningen in de binnenstad realistisch te beprijsen. Hierbij differentiëren naar schone en vuile auto's.

Daarnaast meer vraaggestuurde vervoersalternatieven, waaronder deelmobiliteit, om binnenstedelijke autoritten te voorkomen.

Naar evenementen en winkelcentra zonder te parkeren

Het doel: slimmer en schoner reizen naar evenementen en winkelcentra

Probleem

Grote evenementen en winkelcentra worden nog steeds massaal met de auto bezocht, waardoor grote parkeervoorzieningen nodig zijn en opstoppingen ontstaan op de wegen er naar toe.

Oplossing

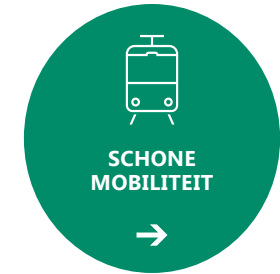
Vraaggestuurd openbaar vervoer in deelgebieden van steden en grote dorpen, van/naar voorzieningen en van/naar centrale OV-overstappunten als trein- en metrostations.

Aangevuld met (zelfrijdende) shuttles en deelbakfietsen om van OV-knooppunt naar evenementenlocaties en winkelcentra te komen.

Pakketjes naar buurthubs

Het doel: Minder vervuילend verkeer en meer fietsen en lopen

Probleem

Elke seconde worden er wereldwijd zo'n 3.248 pakketten verzonden, en als de voorspellingen kloppen is dat tegen 2026 nog eens dubbel zo veel. Ook in Nederland neemt pakketbezorging een grote vlucht. Online bestellen en laten bezorgen is niet meer weg te denken uit ons leven.

Het is natuurlijk lekker makkelijk als je deur niet uit hoeft, maar niet zo gezond. Daarbij zijn veel pakketbezorgers overwerkt en onderbetaald, en zorgt al het extra pakketverkeer dat onze binnensteden nog verder dichtslibben. Het is slecht voor de verkeersveiligheid, de bereikbaarheid, het milieu en onze gezondheid.

Oplossing

Door bewoners pakketjes op te laten halen bij vaste punten in de buurt – zogeheten buurthubs – hoeven pakketbezorgers niet meer de hele wijk door te rijden en wordt lopen/fietsen door bewoners gestimuleerd.

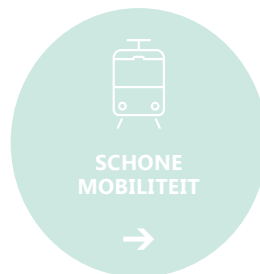
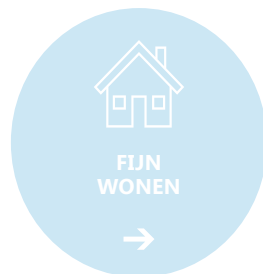
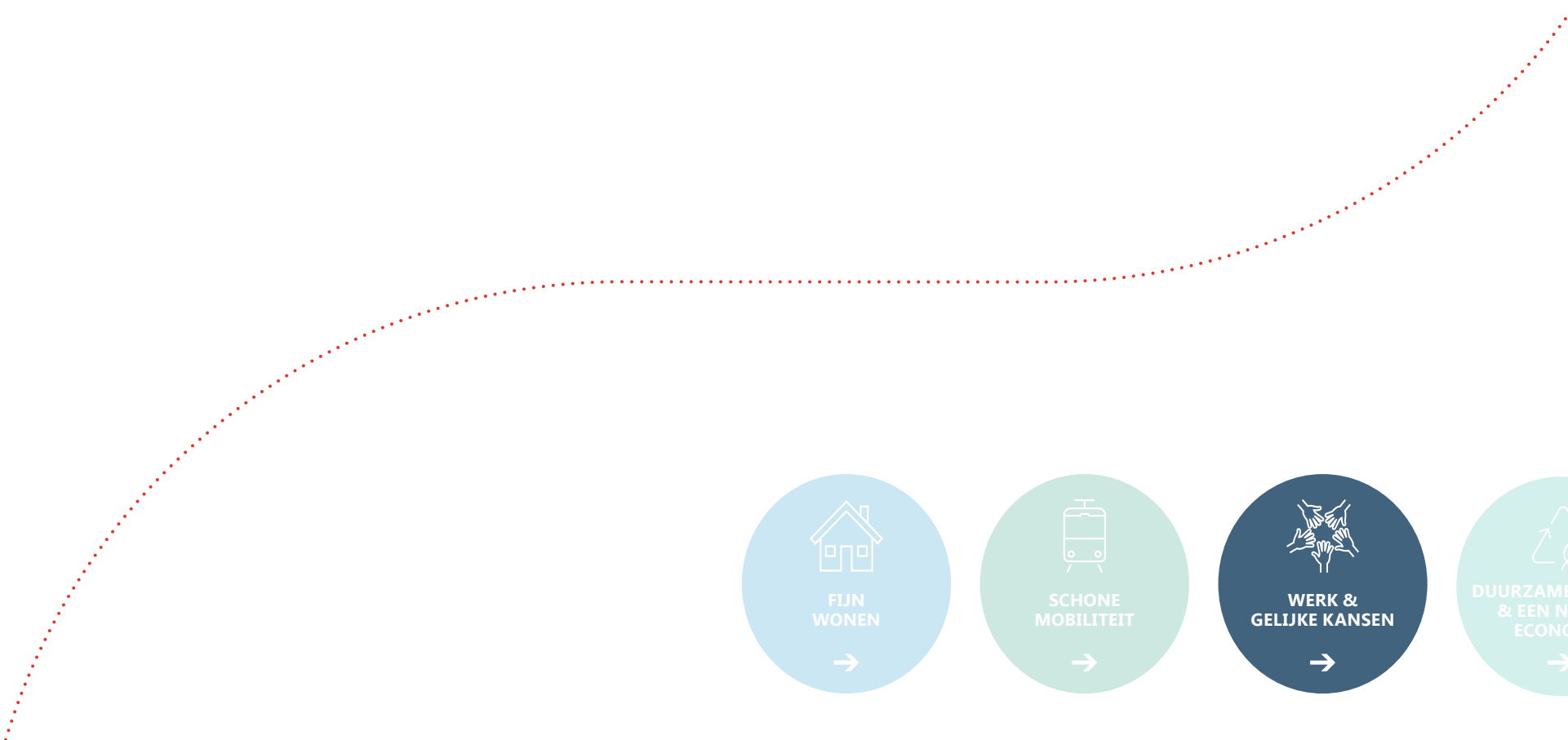
Utrecht is al met een marktpartij gestart om de potentie van wijkdepots - waar pakketten kunnen worden afgeleverd en opgehaald - in kaart te brengen

3.

Werk en gelijke kansen

Werk en gelijke kansen

Werk is zoveel meer dan alleen een inkomen. Het is het gevoel van waarde te kunnen zijn. Plezier in het ontplooiën en het ontwikkelen van je talenten. De gezelligheid met collega's. Goed werk biedt een basis voor je leven.

Toch is een goed en zeker inkomen voor veel mensen ver weg. Steeds meer mensen die werken, verdienen alsnog niet genoeg om de huur en energierekening te kunnen betalen. Het aantal werkende daklozen neemt toe. Tegelijkertijd blijft er enorm veel potentieel onbenut. Kinderen in kwetsbare wijken krijgen minder kansen dan hun leeftijdsgenootjes. Honderdduizenden mensen staan ongewild aan de kant, terwijl bedrijven in de grote gemeenten een recordaantal vacatures hebben. We hebben apps die ons exact kunnen laten zien hoe laat de volgende tram aankomt, terwijl mensen met een hulpvraag verstrikt raken in een woud van verplichtingen en doorverwijzingen. Wie niet in de regels past, loopt vast.

Het kan beter en dan moet het ook beter. Iedereen heeft wel eens steun nodig bij pech of een zetje in de juiste richting nodig. In plaats van alle Nederlanders als potentiële steuntrekkers en fraudeurs te zien moet beleid zich richten op de grote meerderheid in Nederland die iets wil betekenen voor een ander en de samenleving. Daar wordt onze samenleving sterker en het leven leuker van.

Maak meedoen het belangrijkste doel van de bijstand

Het doel: mensen in de bijstand zoveel mogelijk van waarde laten zijn, en bedrijven helpen met het invullen van vacatures

Probleem

Mensen die eenmaal lang in de bijstand zitten komen er vaak maar moeilijk uit, terwijl bedrijven een recordaantal vacatures hebben.

Deels gaan werken vanuit de bijstand is moeilijk. Je hebt zekerheid over wat je nu hebt maar niet over wat je krijgt. Slechts 8 procent van de mensen in de bijstand heeft inkomsten uit parttime of flexibel werk, terwijl de kans om duurzaam uit de bijstand te komen verdubbelt voor degenen die ernaast ook iets verdient.

Daarbij wordt er te beperkt gekeken naar verdienpotentieel in plaats van naar maatschappelijke meerwaarde.

Oplossing

Gebruik de ruimere bijverdiengrenzen in de Participatiewet (zoals voorgenomen in het Regeerakkoord van Rutte IV) om werken lonender te maken. Stel een percentage vast van de inkomsten die mensen sowieso mogen houden (bijvoorbeeld de helft) met een maximum van twee jaar.

Kijk daarnaast naar maatschappelijke waarde in plaats van alleen naar arbeidspotentieel. Met andere woorden: kijk naar hoe iemand het beste een maatschappelijke bijdrage kan leveren op de lange termijn, in plaats van alleen maar zo snel

mogelijk uitstroom naar tenminste minimumloon en anders niks op de korte termijn. Geef mensen dus de ruimte en waardering om de bijstand te combineren met mantelzorg, te helpen met overblijven op school, de buurt veilig en schoon houden, voetbaltrainingen, of een cursus voor een nieuwe baan die niet direct binnen bereik is maar op den duur veel beter bij mensen zou kunnen passen.

Match op vaardigheden

Het doel: meer kansengelijkheid en een meer inclusieve arbeidsmarkt

Probleem

Je talenten, ervaring en vaardigheden zouden belangrijker moeten zijn op de arbeidsmarkt dan de wijk waar je bent opgegroeid, hoe je ouders heten of je religie. Toch zien we dat veel mensen nu geen eerlijke kans krijgen op een baan.

Oplossing

Creëer samen met app-bouwers een nieuwe markt waar werkgevers en werkzoekenden samenkomen. Niet op basis van netwerk, naam of een andere toevalligheid, maar waar er wordt gematcht op vaardigheden, ervaring en talenten.

afspraken met werkgevers en ROC's over leer-werktrajecten richting tekortsectoren.

CV's en vacatures kunnen worden omgezet in aangeboden en gevraagde vaardigheden. Pas als daarop een match is kunnen andere gegevens worden gedeeld. In Rotterdam wordt hier al aan gewerkt.

Maak daarnaast als gemeenten

Benut het potentieel van nieuwkomers en zij-lijners

Het doel: zorg dat iedereen een plek heeft en een bijdrage kan leveren

Probleem

De toename van het aantal Oekraïense vluchtelingen betekent een uitdaging voor gemeenten op het gebied van huisvesting, scholing en werk.

Tegelijkertijd staan ook veel Nederlanders ongewild naast de kant op de arbeidsmarkt, terwijl bedrijven staan te springen om mensen.

Oplossing

Zorg zo snel mogelijk voor leerwerktrajecten voor Oekraïense statushouders.

Kijk of en hoe Oekraïense vrijwilligers kunnen assisteren in het onderwijs, zodat leraren worden ondersteund en kinderen goed onderwijs blijven krijgen.

Richt met andere gemeenten, vakbonden en werkgevers regionale baanstraten in, fysiek en digitaal, waar nieuwkomers, zijlijners en werkgevers zich kunnen melden voor omscholing, bijscholing en nieuw werk. De kosten kunnen worden verdeeld over gemeenten (die uitgaven aan bijstand en opvang zien verminderen) en nieuwe werkgevers die hun vacatures vervuld zien worden.

Breng eerst de (economische) basis op orde

Het doel: mensen in de problemen beter kunnen helpen

Probleem

Wie nu hulp aanvraagt krijgt te maken met regels, formulieren en verplichtingen. Steun is dan extra ver weg voor degenen die een vaste basis missen.

Veel maatschappelijke problemen – zoals criminaliteit, gezondheid (inclusief drug- en alcoholverslaving), onderwijsprestaties van kinderen – hangen samen of beginnen met armoede en schulden. Andere problemen waar gezinnen mee zitten kunnen vaak pas succesvol worden aangepakt wanneer er rust wordt gebracht qua huisvesting en op financieel gebied.

Oplossing

Zorg dat in het armoede- en schuldenbeleid voorrang wordt gegeven aan projecten waarmee de economische basis van mensen op orde wordt gebracht, zoals *housing first*. Begin met een dak boven iemands hoofd en rust op financieel gebied, maak die hulp laagdrempelig en kijk daarna pas naar hoe de andere problemen op te lossen zijn.

Pak schulden bij jongeren aan door te focussen op ontwikkeling en perspectief

Het doel: jongeren schuldenzorgvrij maken én toekomstperspectief bieden

Probleem

Reguliere schuldhulpverlening sluit niet goed aan jongeren. Deze doelgroep heeft vaak een te laag inkomen, waardoor ze slechts beperkte afloscapaciteit hebben. In de reguliere schuldhulpverlening krijgen jongeren nog te vaak de ongewenste prikkel om versneld te gaan werken of een uitkering aan te vragen, in plaats van te werken aan hun toekomst door te studeren bijvoorbeeld. Bovendien hebben veel jongeren met schulden ook problemen in andere leefgebieden, waar reguliere schuldhulpverlening niet altijd voldoende aandacht aan geeft. Werken aan de toekomst wordt onvoldoende beloond.

Oplossing

Het Jongeren Perspectief Fonds (JPF) biedt een innovatieve aanpak voor jongeren van 18 tot en met 27 jaar die door schulden belemmerd worden in hun maatschappelijke ontwikkeling. Niet de schuld, maar het toekomstperspectief van jongeren staat centraal.

De uitgangspunten van het JPF:

- Snel schulden(zorg)vrij, zodat er ruimte ontstaat om aan jezelf te werken
- Een tweejarig begeleidingstraject met een op maat samengesteld perspectiefplan
- Een integrale aanpak op verschillende leefgebieden met een persoonlijke trajectbegeleider
- Kwijtschelding van de schuld in ruil voor een maatschappelijke tegenprestatie (opleiding, stage etc.)
- Financiering van dit maatschappelijke probleem met publiek-private samenwerking

Maak gebruik van vroegsignalering en saneringskredieten

Het doel: schulden voorkomen en inzetten op overzicht en duidelijkheid in de schuldenaanpak

Probleem

Nederland is een rijk land, maar miljoenen mensen balanceren op het randje van armoede. Met snel stijgende kosten van energie en boodschappen dreigen betalingsproblemen en schulden. Schulden kunnen leiden tot gezondheidsproblemen, psychische klachten en erger.

Mensen in de schulden hebben die vaak bij meerdere partijen: de belastingdienst, zorgverzekeraar, energieleverancier, huisbaas, incassobureaus, etc. Door de stapeling van aanmaningen, boetes en verplichtingen neemt de stress toe en verdwijnt het overzicht. Zo dreigt een schuldenpiraal waar geen of slechts een paar schuldeisers beter van worden, maar onze samenleving zwakker.

Oplossing

Door een wijziging van de wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening hebben gemeenten sinds 1 januari 2021 meer opties gekregen voor vroegsignalering. Hier kan actief gebruik van worden gemaakt door bijvoorbeeld het aanstellen van een functionaris vroegsignalering als aanjager van een vernieuwende aanpak.

Daarnaast kan meer gebruik worden gemaakt van saneringskredieten. Met saneringskredieten komt er overzicht en duidelijkheid voor mensen met schuldproblemen. Heb je problematische schulden? Dan krijg je één krediet dat past bij je

aflossingscapaciteit en daarmee worden alle schuldeisers (ook de private) in één keer terugbetaald. Omdat je alleen je saneringskrediet nog maar hoeft terug te betalen aan één partij, wordt er rust gecreëerd.

Bij een saneringskrediet is 93% van de mensen na 3 jaar schuldenvrij. Op dit moment maar 30-40% van de gemeenten gebruik van het middel Saneringskredieten. Door de oprichting van het Waarborgfonds Saneringskredieten in 2022 kunnen gemeenten hier risicovrij voor kiezen.

Maatschappelijke impact financieren met RIKX

Het doel: meer maatschappelijke projecten, meer mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan de slag en het makkelijker maken voor bedrijven en de overheid om een sociaal verschil te maken

Probleem

Financiering van maatschappelijke initiatieven en sociaal ondernemers is over het algemeen gebaseerd op de kosten die worden gemaakt, in plaats van de maatschappelijke waarde die wordt gecreëerd. Subsidie is nu vaak het enige instrument. Dat is zonde.

Oplossing

In ons alternatief kunnen projecten *impact coins* (in Rotterdam: RIKX) krijgen voor de maatschappelijke waarde die ze leveren. De RIKX kunnen ze op een digitale marktplaats verkopen aan geïnteresseerde bedrijven of organisaties. Bedrijven en organisaties die RIKX kopen, leveren een directe bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke waarde. Zo komen maatschappelijke projecten sneller van de grond en is het makkelijker voor bedrijven en overheden om een sociaal verschil te maken.

Bewegen en sport voor (kwetsbare) jongeren

Het doel: kinderen en jongeren laten sporten en bewegen

Probleem

Sport en bewegen heeft bewezen maatschappelijke waarde. En: hoe vroeger je begint, hoe groter de positieve gevolgen. Daar gaat het mis. Kinderen bewegen steeds minder en worden minder vaardig in bewegen. Vooral bij 12-17 jarigen is er een grote terugval waarneembaar. In 2020 was het % jongeren van 12-17 jaar dat aan de beweegrichtlijnen voldeed bijna 20%-punt lager dan in de leeftijd 4-11 jaar.

Oplossing

Maak als gemeente sport in georganiseerd verband betaalbaar voor jongeren uit kwetsbare gezinnen. Bijv. door de contributie grotendeels te vergoeden/subsidiëren.

Op basis van sociaaleconomische status (SES)-kenmerken volgt een wijkgerichte aanpak: Starten bij de kwetsbaarste wijken Om de administratieve drempel voor inwoners laag te houden kijken gemeenten of ze de inkomsttoets op basis van reeds beschikbare gegevens binnen de gemeente (bij collega's van armoedebeleid) kunnen

overslaan. Een andere optie is om niemand hiervan uit te sluiten: het eerste sportabonnement gratis voor iedere 12 tot 17 jarige. Omdat de doelgroep in omvang beperkt is, hoeft dit geen extreem dure maatregel te zijn.

Een gelijke kans op de juiste zorg

Het doel: mensen de juiste zorg bieden op de juiste plek

Probleem

Het is moeilijk om de juiste zorg en ondersteuning te bieden als gemeenten, met name de zorg voor mensen met een complexe, meervoudige zorg- en hulpvraag. De wachtlijsten lopen juist voor deze groepen op, terwijl de vraag om hulp daar vaak het grootst is.

Steeds vaker wordt bij de politie melding gedaan van personen met 'verward' gedrag, terwijl zij niet de juiste hulp kunnen bieden.

Oplossing

Ga de zorg – met behoud van de verantwoordelijkheidsverdeling in het huidige stelsel – op regionaal niveau organiseren en uitvoeren.

Zet daarbij in op het ontwikkelen van sluitende ketens en netwerken op het gebied van de eerstelijnszorg, chronische zorg, ouderenzorg, jeugdzorg, speciaal onderwijs en de aansluiting tussen geestelijke gezondheidszorg en openbare orde en veiligheid.

Een gelijke kans op veiligheid

Het doel: de buurt meer grip geven op veiligheid

Probleem

Bewoners weten vaak het beste welke problemen er spelen in een wijk en ervaren zelf wat onveilig is. Toch sluiten de prioriteiten voor handhaving en politie daar vaak niet op aan.

Oplossing

Geef bewoners invloed op de prioriteiten van de politie in de wijk. Kijk met buurtpreventie en buurtbemiddeling hoe ook inwoners zelf kunnen bijdragen aan de veiligheid van een wijk, in nauwe samenwerking met politie. Met een gezamenlijke veiligheidsschouw kan worden geïnventariseerd waar de grootste bedreigingen en kansen liggen en met een buurtveiligheidsbudget kan vervolgens worden bepaald hoe daarop kan worden ingegrepen.

Frisse scholen

Het doel: een hoge luchtkwaliteit voor schoolgaande kinderen

Probleem

Van de 8.000 basisscholen en 1400 middelbare scholen in Nederland voldoet 80 procent niet aan de basiskwaliteitsnormen voor luchtkwaliteit. Scholieren zitten daardoor in slechte lucht.

Daarbij heeft eenderde van de schoolgebouwen duurzaamheidslabel G. In 2050 moet elk gebouw gasloos zijn en een CO2-reductie van 95% hebben behaald t.o.v. 1990. Lopende initiatieven werken niet (goed genoeg). De splitsing tussen eigenaarschap (gemeente) en gebruik (schoolbestuur) van het gebouw zorgt voor perverse prikkels.

Oplossing

Beleg de programmering van een kwaliteitsimpuls en verduurzaming (alsmede de beslissing voor grootschalige renovatie vs. sloop/nieuwbouw) bij een *special purpose vehicle*. De versnellingsclub scholenverduurzaming.

De versnellingsclub neemt beheer en onderhoud, energierekeningen etc. over. Gemeente en choslen stoppen de reserveringen voor renovatie/nieuwbouw en onderhoud in het fonds van de club. De versnellingsclub programmeert investeringen en beheer en

onderhoud. Door schaalvoordelen ontstaat ook meer slagkracht om subsidies te krijgen. Met voldoende schaal worden langjarige, gunstige overeenkomsten met partijen in de bouwketen door professioneel opdrachtgeverschap gestimuleerd. Er komt 1 contactpersoon voor school en gemeente.

Aanpak laaggeletterdheid

Het doel: iedereen moet kunnen lezen en schrijven

Probleem

Een goede leesvaardigheid is van groot belang om mee te kunnen komen in de samenleving. Toch kunnen 2,5 miljoen Nederlanders niet voldoende lezen of schrijven. De maatschappelijke kosten daarvan zijn door de Algemene Rekenkamer becijferd op 1,1 miljard euro. Laaggeletterdheid gaat vaak gepaard met werkloosheid, stress en gezondheidsklachten.

Oplossing

Begin in het onderwijs: Zorg voor intensieve begeleiding voor zwakke lezers in groep 3 op kwetsbare scholen, zodat kinderen geen onoverbrugbare achterstand oplopen.

Investeer in een stevige maatschappelijke positie voor de bibliotheek. Zorg dat hier laagdrempelige taallessen voor volwassenen kunnen worden verzorgd. Door de buurt de sleutel van de bieb te geven zijn er extra mogelijkheden om 's avonds aan huiswerkbegeleiding te doen, zodat de bieb nog meer voordelen geeft en

de verantwoordelijkheid met de buurt wordt gedeeld.

Geen honger op school met een nieuw platform

Het doel: een einde aan kinderen die met honger op school zitten

Probleem

Veel kinderen krijgen geen ontbijt 's ochtends en zitten met honger op school. Dat zorgt voor ongelijke kansen en onbenut potentieel. 160 basisscholen melde eerder 1100 gevallen van kinderen die van uit niet primaire levensbehoeften meekrijgen, zoals genoeg eten of fatsoenlijke kleding.

Oplossing

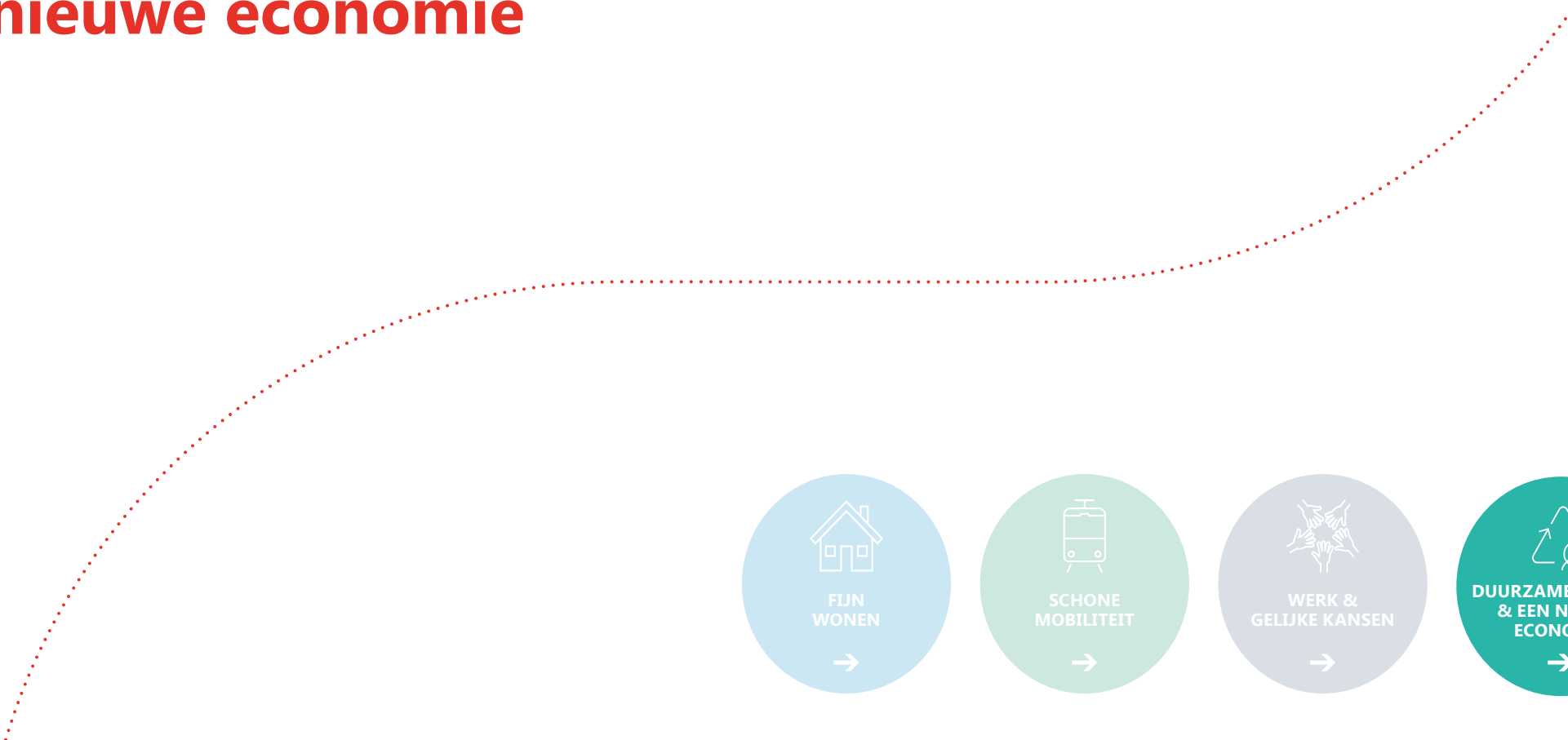
Laat als gemeente een nieuw platform (via app) opzetten waar sociale marktpartijen (bakkers, groenteboeren, supermarkten, kledingzaken, warenhuizen) en scholen/vragers (scholen die anoniem problemen kunnen melden) samenkomen om honger gericht en effectief tegen te gaan en toch zorgen dat ieder kind met fatsoenlijke kleding naar school kan.

4.

Duurzame energie en een nieuwe economie

FIJN
WONEN

→

SCHONE
MOBILITEIT

→

WERK &
GELIJKE KANSEN

→

DUURZAME ENERGIE
& EEN NIEUWE
ECONOMIE

→

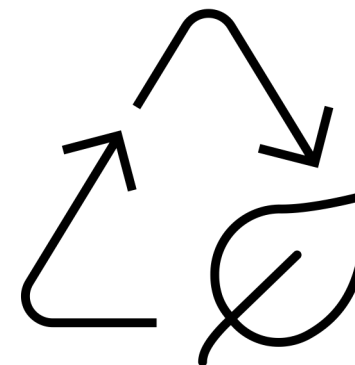
Duurzame energie en een nieuwe economie

Nederland kan in 2050 klimaatneutraal, fossielvrij en circulair zijn. Met een schone lucht, een mooie en gezonde natuur en een sterk bedrijfsleven met duurzame banen en welvaart. Dat is ook nodig. De generaties na ons verdienen een leven dat niet wordt bedreigd door het warmer worden van de aarde. Om de gevolgen van klimaatverandering te beperken is de komende decennia een ingrijpende energietransitie nodig.

De ambitieuze klimaatdoelstelling in het klimaatakkoord van Parijs vergt een forse inzet op verduurzaming, energiebesparing en een veranderende inzet van bestaande en nieuwe technologieën. Als we echt stappen willen zetten, moeten we vandaag beginnen. En als deze tijd iets duidelijk maakt, dan is het dat energie ook een geopolitieke dimensie heeft. Een duurzame energietransitie kan zorgen voor duurzaamheid, veiligheid en onafhankelijkheid en kan daarmee van onschatbare waarde zijn voor onze nieuwe economie en welvaart. Dan moeten we wel vandaag beginnen.

Dat laatste lukt nu nog te weinig. We lijken het nauwe kader van de meest kostenefficiënte en volledig gedragen oplossing heilig te hebben verklaard in de Nederlandse beleids wereld. We blijven vaak naar elkaar kijken voor de aanleg van warmtenetwerken die de gasvraag significant kunnen doen verminderen. We voeren discussies over de duurzaamheid van restwarmte terwijl je eerst van het gas af moet.

De tijd waarin de energietransitie een hobbytraject was waarvoor de import van Russisch gas een alternatief vormde, is definitief voorbij. Wacht dus als gemeente niet langer met de verduurzaming van de gebouwde omgeving, maar begin. De energietransitie heeft ruimte en ambitie nodig, en het lef om het in de praktijk te brengen. Dat bereik je niet met een energietransitiebureaucratie, maar door echte veranderingen mogelijk te maken en te realiseren.

Resultaten boeken boven overlegcircuits

Het doel: meer resultaten en minder overleg

Probleem

De meeste mensen in een wijk gaat het vooral om betaalbaarheid, leveringszekerheid en zo weinig mogelijk gedoe, maar in discussies en inspraakavonden komen vooral de felle voor- en tegenstanders aan het woord. Dat wordt nu te vaak verward met een gebrek aan draagvlak.

Oplossing

Zet geen overleg-circus voorop, maar zet een aantal regels centraal:

1. Wees er eerlijk over dat er ook gedoe aan iedere transitie verbonden is
2. Zorg dat waar er lasten zijn ook kan worden meegeprofiteerd van de lusten (bijv. via financiële participatiestructuren)
3. Zorg dat de vervuiler betaalt
4. Kijk naar draagkracht in het verdelen van de lasten: Veel mensen kunnen best iets missen als daar een beter geïsoleerd huis of duurzamere energievoorziening tegenover staat, maar lage inkomens gaan geen 10.000 euro lenen om een warmtepomp aan te schaffen.
5. Individueel waar het kan, collectief waar het moet .

Energie delen met de buren

Het doel: duurzame energie beter benutten

Probleem

Sommige huizen kunnen gemakkelijk meer zonne-energie opwekken dan zij ooit af kunnen nemen, terwijl bij andere huizen de toepassing van duurzame energie pas interessant wordt als je samen kunt opwekken en niet allemaal een eigen setje zonnepanelen nodig hebt. Nu kan een overschot aan zelfopgewekte duurzame energie nog teruggeleverd worden aan het stroomnet (salderen), maar die regeling wordt waarschijnlijk vanaf 2023/2024 afgebouwd. Tegelijkertijd moet het met de Europese Clean Energy Package vanaf 2023 makkelijker worden om energie te leveren aan de buren.

Oplossing

Zorg dat woningen niet allemaal als losse energie-opwekkers en afnemers worden gezien, maar gezamenlijk zonne- en windenergie kunnen gebruiken en gezamenlijk kunnen opwekken. Met *smart grids* kan dit bij nieuwe wijken al snel oplossingen bieden.

Energie opslaan met de wijk

Het doel: duurzame energie beter benutten

Probleem

De energietransitie heeft een grote impact op de energie-infrastructuur. Naast de groei van duurzame elektriciteitsproductie (zon en wind) groeit ook de afname (elektrisch koken, verwarmen en rijden). In combinatie met een historisch netwerk dat niet voor deze schommelingen ontworpen is leidt dit steeds vaker tot een mismatch tussen vraag, aanbod en de infrastructuur. Die mismatch kan leiden tot congestie op het energienet, tot minder betrouwbaarheid van de levering van energie en tot verspilling van duurzaam opgewekte energie. Het bestaande netwerk verzwaren en vergroten kost veel geld. Door achterblijvende netcapaciteit is het moeilijk en kostbaar om nieuwe wijken van voldoende stroom te voorzien.

Oplossing

Zet als gemeente in op buurtbatterijen, zeker bij nieuwe wijken. Met een buurtbatterij kan zo worden gezorgd dat bewoners altijd genoeg zonne- en windenergie hebben voor hun huis en dat deelauto's snel kunnen worden opgeladen. Zo komen de energietransitie en de mobiliteitstransitie bij elkaar.

Daarbij kan met de buurtbatterij worden gezorgd dat het elektriciteitsnetwerk niet verder wordt belast en kunnen hoge kosten voor nieuwe netwerk-aansluitingen worden

voorkomen.

De wijk Hooghkamer in het Zuid-Hollandse Voorhout heeft al een dergelijke buurtbatterij.

Van plannen naar doen

Het doel: de warmtetransitie in de gebouwde omgeving ook echt waarmaken

Probleem

De warmtetransitie gaat te traag en gemeenten lijken bang om te starten en fouten te maken.

Alle gemeenten stellen plannen op (Transitievisie Warmte en het Wijkuitvoeringsplan), maar het risico bestaat dat zoveel opgaven en ambities aan elkaar gekoppeld (sociale opgaven, vergroening, rioolvervanging), dat projecten in de uitvoering door de complexiteit vastlopen. Doordat de planvorming daarmee langer duurt wordt de opgave in de toekomst alleen maar groter.

Oplossing

Je kan niet alles tegelijk optimaliseren. Maak een realistische afweging welke opgaven te combineren zijn op een manier die meerwaarde oplevert, maar maak projecten niet te groot. Uiteindelijk heb je voor iedere doelstelling tenminste een instrument nodig (de "Tinbergenregel").

Begin bij voorkeur niet in de meest ingewikkelde wijk, maar in een wijk waar resultaat op korte termijn haalbaar is. Goed voorbeeld doet volgen.

Voorbeeldaanpak: ten minste bij 1 gebied dat geschikt is voor een warmtenet met corporatiewoningen een tender uitschrijven voor het beste voorstel. Daarbij de samenwerking met de woningcorporaties stimuleren en een transparante business case. Wacht niet op de warmtewet. Laat de markt het doen waar het kan.

Duurzame warmte direct betrekken in de gebiedsontwikkeling

Het doel: kiezen voor de duurzame oplossingen bij nieuwbouw

Probleem

Als aan de voorkant geen kaders voor warmte worden opgenomen, kiezen ontwikkelaars veelal voor individuele oplossingen, zoals warmte- en koudeopslag (WKO) en/of lucht-warmtepompen. De claim van alle individuele WKO's is vaak te groot voor de capaciteit van de ondergrond, waardoor ontwikkelingen op een later moment moeten overstappen op minder duurzame oplossingen. Terwijl je met collectieve systemen vaak meer capaciteit uit de bodem en omgeving (aquathermie) kunt halen.

Oplossing

Zorg dat warmte in de gehele gebiedsontwikkeling wordt betrokken. Dat betekent direct een omgevingsscan warmte in de verkenningsfase en een warmteplan / kavelstrategie Bodemenergie-plan in de planprocedurefase.

Bereid vanuit de gemeente de ontwikkeling van een collectief systeem voor, al dan niet in samenwerking met de ontwikkelaars.

Ongelijk ingrijpen tegen energiearmoede

Het doel: een gerichte aanpak van energiearmoede

Probleem

De stijgende energieprijzen leiden bij sommige bewoners tot financiële problemen. Veel gemeenten hebben wel instrumenten voor verduurzaming, maar die komen niet altijd bij de goede doelgroepen terecht.

Oplossing

De stijgende energieprijzen doen hoe dan ook pijn. In het verdelen van die pijn moet gekeken worden naar draagkracht en de toekomst. Dat betekent dat het niet de hogere inkomens en de vervuilers zijn die hoeven te worden ontzien. Energiearmoede tegengaan vereist ongelijk ingrijpen.

Zorg daarom dat in de eenmalige compensatie voor minima van 800 euro ook direct wordt gekeken naar de potentie van verduurzaming en isolatie. Kijk hoe gemeentelijke maatregelen voor verduurzaming van woningen (isolatiepakketten, energiecoaches) juist bewoners

helpen die het nodig hebben. Bijvoorbeeld door gericht energiecoaches in te zetten om kleine energiebesparende maatregelen te treffen, of isolatiemaatregelen langs de deuren brengen in wijken waar veel financiële problemen zijn.

Breng het verduurzamings-instrumentarium in kaart, de onderlinge verhoudingen en hoe deze overkomen op bewoners en aan welke doelgroep ze zijn gericht.

Zelf circulair verbouwen

Het doel: circulair verbouwen met secundaire materialen voor iedereen toegankelijk

Probleem

De bouwsector is goed voor 40% van alle afval in Nederland. Circulair bouwen is nog iets van de grote projecten, met gespecialiseerde sloop- en bouwbedrijven. Het is nog niet doorgedrongen tot het behapbare huis-, tuin- en keukenproject.

Oplossing

Door lokaal circulaire bouwmarkten te organiseren, kunnen klussende mensen makkelijk aan bouwmaterialen komen op een circulaire wijze.

Gemeenten stellen zichzelf als doel afnemers te vinden voor herwonnen bouwmaterialen uit eigen projecten. Dit leidt dan vrij natuurlijk tot een lokale markt voor secundaire materialen en een infrastructuur voor *urban mining* waar producten worden ingezameld, getest en klaargemaakt voor de verkoop.

De gemeente zet zit in om andere decentrale, lokale overheden aan te sluiten, zoals waterschappen en provincie. Daarnaast bieden de bouwmarkten de mogelijkheid voor particulieren en private ondernemingen om secundaire bouwmaterialen aan te leveren. Mogelijk in ruil voor voordeel in de bouwmarkt.

De eerste bouwmarkten voor hergebruikte materialen zijn in 2014 geopend in Rotterdam, 2019 in Utrecht en in 2021 in Antwerpen.

White label inzameling bedrijfsafval

Het doel: schonere (binnen)stedelijke gebieden door het voorkomen van onnodige verplaatsingen en het realiseren van een hogere afvalscheiding en circulariteit

Probleem

In veel binnensteden wordt afval afkomstig van bedrijven (horeca, detailhandel, etc.) ingezameld door de gemeente én door een veelvoud aan private inzamelaars. Dit zorgt voor veel vervoersbewegingen en overlast op straat.

Bovendien wordt afval van bedrijven nog niet goed genoeg gescheiden ingezameld. Dit bemoeilijkt recycling. Waardevolle grondstoffen verdwijnen in de verbrandingsoven en worden onttrokken aan de economie.

Oplossing

De gemeente kan samen met private inzamelaars collectieve inzamelingsvormen opzetten. De inzameling op straat wordt dan uitgevoerd door neutrale "White Label"-inzamelwagens. Aan de achterkant verdelen de partijen de opbrengsten uit de grondstofstromen, op basis van de contracten tussen inzamelaars en de eigen klanten. Door de krachten te bundelen, kan bovendien beter worden ingezet op de inzameling van gescheiden stromen, zoals PMD en glas.

Circulair inkopen met nieuwe datamodellen

Het doel: gemeenten een belangrijke bijdrage laten leveren aan de transitie naar een circulaire economie

Probleem

De verantwoordelijkheid voor een circulaire economie ligt bij gemeenten voor een groot deel bij de inkoper. De interne opdrachtgever (en het bestuur) stuurt met name op het budget en niet op duurzame resultaten. Omdat vaak geldt "wie betaalt, bepaalt" wordt nog te weinig echt gestuurd op de circulaire transitie.

De Nederlandse overheid heeft in 2019 voor 85 miljard euro producten en diensten ingekocht. Dit is 15 procent van de totale inkoop van producten en diensten in Nederland. De klimaatimpact hiervan is zo'n 18 procent van de totale Nederlandse klimaatvoetafdruk: zo'n 22 mega ton CO₂-equivalenten.

Oplossing

Met nieuwe datamodellen kan de daadwerkelijke milieu-impact (uitgedrukt in bijvoorbeeld emissies, waterverbruik, toxiciteit, hoeveelheid afval, grondstoffenverbruik etc.) van aanbestedingen in kaart worden gebracht. Stel als gemeente vervolgens meetbare doelen hoe deze kan worden verminderd

Deze concrete doelen worden tenminste doorvertaald in alle aanbestedingen voor de meest milieubelastende categorieën (bijvoorbeeld maatschappelijk vastgoed, afvalverwerking en Vervoer) waarbij milieu impact voor tenminste voor 25% meeweegt in de beoordeling van de biedingen

Meer geveltuintjes

Het doel: groen inzetten voor leefbare en klimaat-adaptieve steden

Probleem

Er is nog altijd te weinig groen in onze steden, soms zelfs bedroevend weinig. Dat geeft niet alleen een treurig straatbeeld, maar is ook nadelig voor de leefbaarheid en het milieu. Onze steden kennen veel harde bestrating. Tegelijkertijd zien we door klimaatverandering steeds vaker zware regenbuien met het risico op overstromingen.

Oplossing

Een geveltuin aanleggen is leuk om te doen, de straat knapt ervan op en de straat blijft in de zomer koeler. Meer groen maakt de stad ook beter bestand tegen klimaatveranderingen en wateroverlast en is goed voor insecten en vogels. In de ene stad mag je nu zelf aan de slag voor een geveltuin, in de andere stad heb je een vergunning of toestemming nodig.

In ons plan zien we graag in alle steden een geveltuin voor elk huis of elke flat zonder voortuin. Dit zou gratis of tegen een klein bedrag

vanuit de gemeente kunnen worden aangeboden. Bewoners in samenwerking met de gemeente. In Delft gebeurt dit al, daar wordt de aanleg gecombineerd met werkzaamheden aan het riool.

Meer bomen

Het doel: groen inzetten voor leefbare en klimaat-adaptieve steden

Probleem

Bomen zorgen voor een gezonder leefklimaat in steden, nemen CO2 op en voorkomen hittestress. Toch zijn bomen nog vaak het slachtoffer van stedelijke ontwikkeling; van nieuwe wegen en nieuwe gebouwen.

Sommige gemeenten hebben nu meer dan 100 bomen per inwoner, maar vooral in de Randstad is dat vaak nog geen halve boom per inwoner.

Oplossing

Met nieuwe data is per stad en woonwijk te zien hoeveel bomen er zijn, en hoeveel bomen een gemeente per inwoner heeft.

Stel als gemeente daarom een bomennorm vast. Dat zou kunnen zijn dat er per inwoner tenminste een boom moet zijn en/of dat elke wijk of buurt tenminste 25 procent bladerdek zou moeten hebben.

Organiseren van een kledingruilmarkt

Het doel: minder kleding weggooien en nieuw kopen door het ruilen van kleding

Probleem

In 2019 is 554 kiloton textiel als afval weggegooid of als tweedehands-artikel geëxporteerd. Via de gemeenten werd slechts 86 kiloton textiel gescheiden ingezameld. Daarnaast werd 174 kiloton textiel via het restafval weggegooid. Van het textiel dat in het restafval terecht kwam, was 58 procent mogelijk herdraagbaar of recyclebaar volgens schattingen van het CBS.

We kopen te veel en doen draagbare kleding weg. In het kader van de circulaire economie moet daar iets aan gedaan worden.

Oplossing

Ook op gemeenteniveau kan worden bijgedragen aan de oplossing. Bijvoorbeeld door het organiseren van een kledingruilmarkt in het centrum, jaarlijks of halfjaarlijks bijvoorbeeld.

Om kledingruil zo gemakkelijk mogelijk te maken kunnen aanbieders van kleding een gratis kraampje krijgen. Daarnaast kan de gemeente zorgen voor een kledinghersteldienst ter plaatse. Recycle containers worden geplaatst om niet-geruilde kleding in te verzamelen, zodat deze vervolgens in ieder geval gescheiden ingezameld worden.

Soortgelijke ideeën zijn al volop aanwezig in Nederland. Op verschillende universiteiten worden in samenwerking met studentenverenigingen bijvoorbeeld periodieke *clothing swaps* georganiseerd. In net andere vorm bestaat *The Swapshop* in Rotterdam, waarvoor Rebel eerder onderzoek heeft gedaan naar de (vermeden) milieu-impact van kledingruil. De gemeente kan dit soort initiatieven stimuleren door ze toegankelijk te maken en te promoten bij een breder publiek. Daarmee wordt men ook bewuster van het probleem.

Matthijs van Neerbos

+31 6 42 14 35 21

Matthijs.vanNeerbos@Rebelgroup.com

Enno Gerdes

+31 6 34 49 18 64

Enno.Gerdes@Rebelgroup.com

Marieke Oomen

+31 6 21 61 58 50

Marieke.Oomen@Rebelgroup.com

Wijnhaven 23
3011 WH Rotterdam
The Netherlands
+31 10 275 59 90

info@rebelgroup.com
www.rebelgroup.com